

VERTEBRATELE DIN ȚARA FĂGĂRAȘULUI

Gavril Ardelean, Pompiliu Trifonof***

** Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" Arad*

*** Liceul Teoretic, Or. Victoria*

CARACTERIZAREA FIZICO-GEOGRAFICĂ A ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI

Țara Făgărașului este așezată aproximativ în centrul României, sub impresionantul versant nordic al Munților Făgăraș. Este încadrată între coordonatele 24°15' și 25°27' longitudine estică și 45°33' și 46° latitudine nordică.

Forma generală în care se poate înscrie teritoriul ei este un patrulater romboidal cu latura mare de 82 km pe direcția Est-Vest și cu latura mică de 12-19 km pe direcția Nord-Sud.

Țara Făgărașului este delimitată (harta nr. 1):

- la sud de creasta Munților Făgăraș, pe linia cumpenei de ape;
- la vest de râul Olt pe unde comunică printr-un culoar îngust cu Depresiunea Cibinului;
- la nord, linia imaginară ce unește localitățile Dăișoara, Bărcuț, Șomartiu și Săcădale;
- la est – Munții Perșani, peste care se face legătura cu Depresiunea Bârsei.

Relieful Țării Făgărașului este format din munți, dealuri și depresiuni.

Munții sunt reprezentați de versantul nordic al Munților Făgăraș, cu înălțimi de peste 2500 m (vf. Moldoveanu 2544 m și vf. Negoiu 2535 m). Pe direcția nord-sud, din creastă până la poale, au o lungime de 4-6 km. Zona muntoasă reprezintă ~ 35 % din suprafața Țării Făgărașului.

De la poalele munților, se întinde Depresiunea Făgărașului, care este dispusă în trei trepte ce coboară de la sud spre nord:

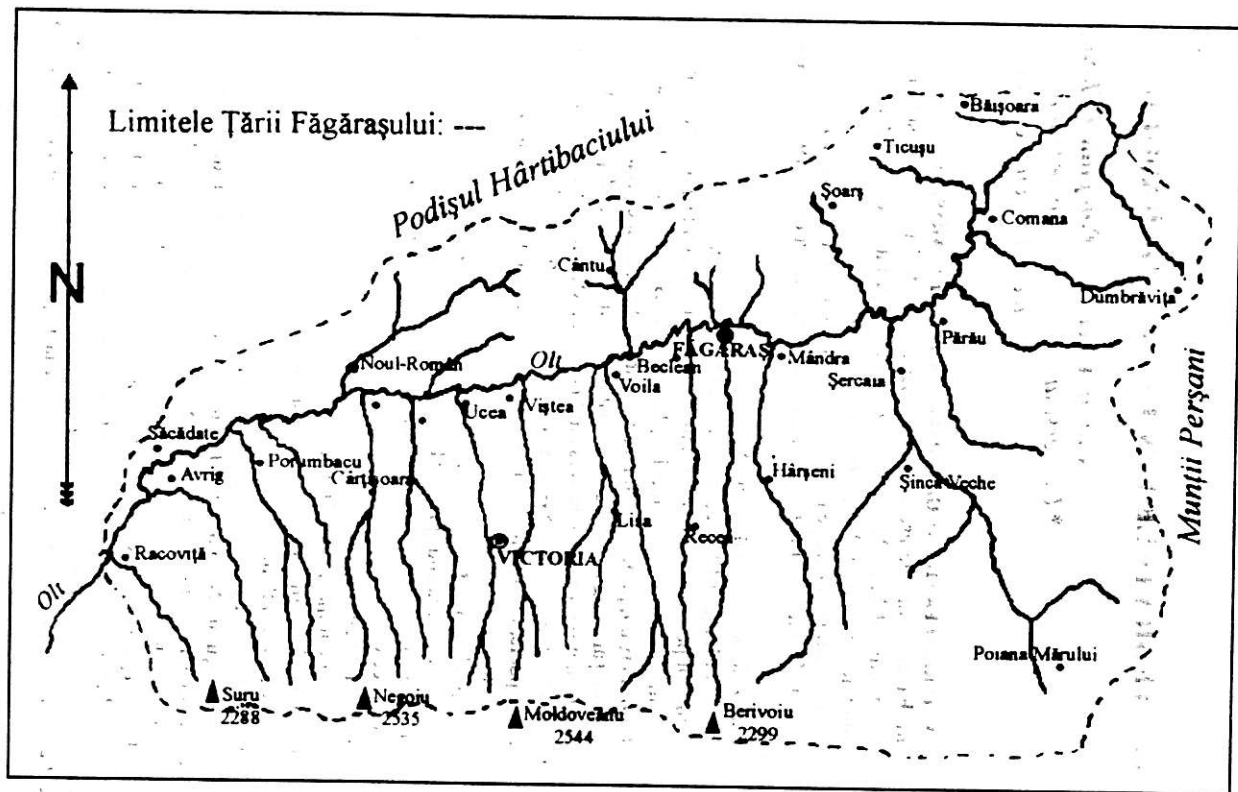
- zona colinară piemontană cu o altitudine cuprinsă între 500-700 m, fragmentată de numeroase râuri ce coboară din munți
- Câmpia Oltului – vatra Depresiunii propriu-zise, având aspect de platou înclinat de la sud spre nord, cu înălțime de 400-500 m
- Lunca Oltului – în nordul depresiunii, străbătută de la est la vest de râul Olt; are o înălțime cuprinsă între 440 m la est și 360 m în vest.

Depresiunea Făgărașului cuprinde cea mai mare suprafață, peste 50 % din cadrul Țării Făgărașului. Nordul Țării Făgărașului este reprezentat de latura sudică a Podișului Hârtibaciului, integrantă din Podișul Târnavelor. Are o altitudine medie de 500 m, fiind puternic ondulat, iar spre Olt prezintă un povârniș abrupt.

Țara Făgărașului are un climat temperat-continental, montan în funcție de unitățile de relief. În zona depresionară și cea colinară, climatul este moderat, iar în cea montană mai aspru. Temperatura medie anuală variază de la 8,2° la Făgăraș, la -2,6° la Bălea Lac, iar precipitațiile de la 660-750 mm la Făgăraș, la 1200-1400 mm în zona alpină.

În privința apelor, Țara Făgărașului este considerată una dintre cele mai bogate zone din țară, înregistrând o densitate de 1,4 km/km² pe versantul nordic al Munților Făgăraș și de 0,7 km/km² în zona depresionară.

Harta nr. 1 - Țara Făgărașului

Oltul constituie axa hidrografică majoră care înmănunchează întreaga rețea de văi din Țara Făgărașului. Dispoziția rețelei hidrografice este asimetrică, majoritatea afluenților sunt situați pe malul stâng și foarte puțini pe cel drept. Afluenții de pe malul stâng, de la est spre vest, sunt: Bogata, Comana, Veneția, Părău, Șercaia, Mândra, Sebeș, Berivoiu, Săvăstreni, Breaza, Sâmbăta, Vistea, Ucea, Arpaș, Bălea, Porumbacu, Mârșa și Racovița, iar pe malul drept – Dăișoara, Ticușu, Șoarș, Cincu, Golbav și Nou.

Pentru prevenirea efectelor distructive ale inundațiilor, începând din 1985, în lunca Oltului s-au desfășurat ample lucrări de îndiguire și amenajări hidrotehnice, construindu-se cinci baraje în spatele cărora s-au format tot atâtea lacuri de acumulare: Voila, Vistea, Arpaș, Scorei, Avrig.

Solurile din Țara Făgărașului sunt în general sărace, variind în funcție de relief și vegetație de la cele aluvionare în lunca Oltului până la cele brune de pădure și podzolice de la munte.

Vegetația este bogată și variată, cuprinde aproape jumătate din speciile care se găsesc în România. Datorită condițiilor fizico-geografice, în această zonă se realizează o interferență a elementelor euro-asiatice, cu cele central-europene, sud-mediteraneene și pontice. În funcție de relief, se disting mai multe zone de vegetație: alpină, forestieră, de pajiști și de luncă.

Fauna Țării Făgărașului este deosebit de bogată și variată, consecință a multitudinii de biotopuri existente aici. Astfel, fauna acvatică cuprinde specii caracteristice lacurilor alpine, râurilor de munte și colinare, lacurilor de acumulare, bălților și mlaștinilor, iar cea terestră este grupată în funcție de relief și vegetație de la specii caracteristice luncilor, pajiștilor, zonei forestiere până la cele alpine.

ÎNCRENGĂTURA VERTEBRATA

SUBÎNCRENGĂTURA GNATOSTOMATA

Supraclasa PISCES

Clasa OSTEICHTHYES

I. Ordinul CLUPEIFORMES

1. Familia SALMONIDAE

Salmo trutta fario – păstrăv indigen

Păstrăvul indigen este întâlnit în toate râurile care izvorăsc din Munții Făgărașului situate pe malul stâng al Oltului.

El ocupă cursul superior și o bună parte din cursul mijlociu, puține exemplare ajungând până la gurile de vărsare în Olt. Se mai întâlnește și în lacurile alpine care aparțin Țării Făgărașului.

Lacul Bălea a fost populat cu păstrăv indigen din timpuri foarte îndepărtate, dar și în 1974. Lacul Urlea a fost populat în 1966, Lacul Podragul în 1966 și 1967, Lacul Podrăgel în 1966 și 1968, iar Lacul Doamnei în 1974 – efectivele actuale sunt, însă, reduse în toate.

În Țara Făgărașului există în prezent patru păstrăvării situate pe râurile cu aceleași nume: Dejeni, Sâmbăta, Laita și Arpășel. Două dintre ele, Dejeni și Laita, produc și alevini de păstrăv indigen pentru repopularea râurilor, cea de la Sâmbăta are destinația pentru consum, iar cea de pe Arpășel, deocamdată nu mai funcționează.

Salmo gairdneri irideus – păstrăv curcubeu

Este crescut în toate cele trei păstrăvării ce funcționează în prezent și din ele mai scapă puține exemplare ce se întâlnesc pe râurile din care se alimentează: Dejeni, Sâmbăta și Laita (Bălea), precum și pe unii afluenți. A fost introdus și în unele lacuri

și în timpul iernilor blânde în populații mai reduse. Se întâlnește în locuri deschise din lunci, margini de păduri, livezi și vii, dar și în localități, în grădini și parcuri.

19. Familia PLOCEIDAE

Passer domesticus – vrabie de casă

Este frecventă peste tot în Țara Făgărașului în toate satele și orașele.

Passer montanus – vrabie de câmp

Peste tot din lunca Oltului până la munte, uneori și în preajma localităților.

20. Familia FRINGILLIDAE

Fringilla coelebs – cintează, cintiță

Specie frecventă în Țara Făgărașului, se întâlnește peste tot. Preferă pădurile de foioase de la poalele munților, acolo densitatea indivizilor este mai mare.

Fringilla montifringilla – cintează de iarnă

Este oaspete de iarnă. Se găsește în Țara Făgărașului în zona depresionară, prin grădini, livezi, pe marginea drumurilor și prin împrejurimile localităților.

Serinus serinus – cânăraș

În Țara Făgărașului se întâlnește în pădurile de la poalele munților, în zona depresionară, prin tufișuri, grădini, vii și localități. Este oaspete de vară, însă în populații reduse rămân și peste iarnă.

Carduelis chloris – florinte

Specie sedentară, frecventă în Țara Făgărașului din lunca Oltului până la munte, dar și prin grădinile și parcurile din localități.

Carduelis spinus – scatiu

Se întâlnește în pădurile de amestec și de conifere de la munte. Iarna coboară în zonele mai joase din Țara Făgărașului.

Carduelis carduelis – sticlete

Specie sedentară foarte frecventă în Țara Făgărașului unde se întâlnește din lunca Oltului până la munte. Preferă zonele cu mărăcinișuri, tufișuri și buruieni.

Acanthis canabina – cânepar

Se găsește în zona depresionară și la poalele munților în locuri cu tufișuri, mărăcini și buruieni. Este o specie mai puțin frecventă.

Acanthis flammea – înăriță

Este oaspete de iarnă ce apare rar în Țara Făgărașului și nu în toți anii. Am observat-o în ianuarie 1973, decembrie 1984 și decembrie 1992.

Loxia curvirostra – forfecuță

Specie sedentară ce se întâlnește în Țara Făgărașului în zona pădurilor de amestec și de conifere. Iarna coboară spre poale și pe văile râurilor.

Pyrrhula pyrrhula – mugurar

Specie sedentară ce cuibărește și în Țara Făgărașului prin pădurile de conifere și de amestec. Iarna coboară în zonele joase, până în lunca Oltului.

Coccothraustes coccothraustes – botgros, sâmburar, cireșar

Specie sedentară ce se întâlnește în această zonă prin pădurile de foioase de la munte și de la poale, dar și prin grădini și parcuri.

Emberiza calandra – presură sură

În Țara Făgărașului se găsește în zona depresionară prin culturile agricole, în zonele cu tufișuri și cu multe ierburi. Iarna se asociază cu cintezele și vrăbiile de câmp formând stoluri în căutare de hrană.

Emberiza citrinella – presură galbenă

Specie sedentară, care se întâlnește în zonele de la poalele munților, cu tufișuri, păduri rare cu poieni, în grădini și livezi.

Emberiza schoenicus – presură de stuf, presură de baltă

Specie sedentară care se întâlnește mai rar în Țara Făgărașului. Preferă zonele umede din lunca Oltului cu vegetație palustră.

Clasa MAMMALIA (Mamifere)

I. Ordinul INSECTIVORA

1. Familia ERINACEIDAE

Erinaceus europaeus roumanicus – arici, arici dunărean

Este o specie prezentă aproape peste tot în Țara Făgărașului, lipsind în pădurile de conifere și în zona alpină. Este mai frecvent prin crânguri, grădini, mărăcinișuri și livezi cu pomi fructiferi.

2. Familia TALPIDAE

Talpa europaea – cârțiță, sobolă

La fel ca și ariciul, este o specie prezentă în toată Țara Făgărașului. Mai rară la munte. Preferă terenurile cu sol fertil – grădinile de legume, pășunile și fânețele.

3. Familia SORICIDAE

Crocidura mimula – chițcan de grădină

Se întâlnește din lunca Oltului până la munte, dar în număr redus. Preferă terenurile descoperite, grădinile, terenurile cultivate, cu sol ușor. Uneori, se întâlnește și în vecinătatea locuințelor.

Crocidura leucodon – chițcan de câmp

Este prezent în Țara Făgărașului din zona depresionară până la cea colinară, piemontană, în număr redus. Preferă terenurile cu pajiști, poieni, grădini, margini de pădure în general uscate.

Neomys fodiens – chițcan de apă

Este o specie frecventă în Țara Făgărașului în apropierea cursurilor de apă. Se întâlnește din lunca Oltului până la altitudinea de 2000 m. A fost observat pe râurile Bălea, Porumbacul, Viștea.

Sorex araneus – chițcan de pădure, chițcan de ogor

Specie prezentă în Țara Făgărașului în zonele împădurite, dar poate fi întâlnit și prin grădini sau în apropierea locuințelor.

Sorex minutus – chițcan pitic

Se găsește în Țara Făgărașului din zona depresionară până în pădurile de amestec. Urcă până la 1300 m altitudine.

II. Ordinul CHIROPTERA

1. Familia RHINOLOPHIDAE

Rhinolophus ferrumequinum – liliac mare cu potcoavă

Se întâlnește destul de frecvent în Țara Făgărașului, în zona pădurilor de la poalele munților și în apropierea localităților de sub munte: Arpașul de Sus, Sâmbăta de Sus etc.

Rhinolophus hipposideros – liliac mic cu potcoavă

Este prezent în zona depresionară și colinară piemontană, mai puțin în zona montană. Se întâlnește în jurul localităților, prin podurile caselor, în pivnițe, clopotnițe etc.

2. Familia VESPERTILIONIDAE

Plecotus auritus – liliac urechiat

Este cea mai frecventă specie de liliac din Țara Făgărașului. Se întâlnește în zona pădurilor de la poalele munților, dar și în apropierea așezărilor omenești.

***Pipistrellus pipistrellus* – liliac pitic**

Este prezent în Țara Făgărașului, fără a fi prea numeros. Se întâlnește în localități, mai ales în orașe, în podurile caselor, în crăpăturile pereților, sub streșini și mai puțin în scorburile arborilor.

***Pipistrellus nathusci* – liliac cu pielea aspră**

Această specie se găsește în Țara Făgărașului în apropierea pădurilor de foioase, dar mai ales în preajma așezărilor omenești.

***Eptesicus serotinus* – liliac nordic**

Este o specie destul de comună în Țara Făgărașului, din lunca Oltului până la poalele munților. Trăiește în podurile caselor, în clopotnițe, sub streșini, în beciuri, în colonii de zeci de exemplare.

***Vespertilio murinus* – liliac bălțat**

Specie comună în zona colinară, piemontană și în pădurile de foioase de la poalele nordice ale Munților Făgăraș. Este întâlnit prin scorburile, în podurile caselor, clopotnițe, crăpăturile zidurilor etc.

***Myotis myotis* – liliac mare**

Este o specie frecvent întâlnită în Țara Făgărașului, aproape peste tot, din lunca Oltului, până la munte, la altitudini de 2000 m. Vara stă în hambare, fânare, șuri, poduri de case, iar iarna în peșteri și puțuri părăsite.

III. Ordinul LOGOMORPHA

1. Familia LEPORIDAE

***Lepus europaeus* – iepure de câmp**

Specie foarte numeroasă prin anii 1950 în Țara Făgărașului, în prezent însă în număr destul de redus. Se întâlnește mai mult în lunca Oltului și în zona depresionară, mai rar la munte unde urcă uneori până în pădurile de amestec.

IV. Ordinul RODENTIA

1. Familia SCIURIDAE

***Sciurus vulgaris* – veveriță**

Se întâlnește în toate pădurile de foioase, de amestec și de conifere din Țara Făgărașului. Are două varietăți: una cu blana de culoare roșu-cărămiziu și alta de culoare cafeniu întunecat.

***Marmota marmota* – marmotă**

Specie apărută recent în fauna Țării Făgărașului prin colonizarea în anul 1973 a 21 de exemplare provenite din Alpii Francezi, pe valea Arpășelului, în zona alpină.

În prezent marmota s-a răspândit și în zonele învecinate: Arpașul Mare, Valea Doamnei, Podrăgelul, Laita, Ucea, Vistișoara, Sâmbăta.

2. Familia MUSCARDINIDAE

***Glis glis* – pârș mare**

Este prezent în pădurile de foioase din Țara Făgărașului. Se întâlnește în pădurile de stejar din Podișul Hârtibaciului, cât și în cele de fag de la poalele munților Făgăraș, precum și în livezile cu mulți nuci.

***Muscardinus avellanarius* – pârș de alun**

Este o specie comună în Țara Făgărașului. Se întâlnește în toate pădurile de foioase și conifere, precum și în zona de tufișuri, unde cresc aluni. Urcă până la altitudinea de 1800-2000 m.

***Ellomys quercinus* – pârș de stejar**

Mai puțin răspândit decât specia precedentă, se întâlnește în pădurile de foio-

se, în special de stejar, din Țara Făgărașului. A fost observat în Dumbrava Vadului, în pădurea Podei și în pădurile din Podișul Hârtibaciului.

3. Familia CRICETIDAE

Cricetus cricetus – hârciog, cățelu pământului

Specie rară în Țara Făgărașului. Se întâlnește doar în zona depresionară, pe terenurile de cultură.

4. Familia MURIDAE

Rattus norvegicus – șobolan cenușiu, guzgan

Se întâlnește în Țara Făgărașului din lunca Oltului până la munte. Este frecvent în jurul platformelor de gunoi și în localități.

Mus musculus – șoarece de casă

Este răspândit în toată Țara Făgărașului, din lunca Oltului până în zona alpină, dar mai ales pe lângă locuințe.

Mycromis minutus – șoarece pitic

Se întâlnește din lunca Oltului până la munte, prin grădini, livezi, poieni, liziere de pădure, dar și în stufărișuri pe marginea apelor.

Apodemus sylvaticus – șoarece de pădure

Este una dintre speciile cele mai răspândite în Țara Făgărașului, în pădurile de stejar și de fag. Urcă la munte până la altitudinea de 800 m.

5. Familia MICROTIDAE

Ondathra zibethica – bizam

Această specie a apărut în Țara Făgărașului prin anii 1965-1970. În prezent, este răspândită din lunca Oltului până la poalele munților, în râuri, canale și în preajma bălților și a lacurilor.

Clethrionomys glareolus – șoarece scurmător

Este mai rar întâlnit în Țara Făgărașului, în pădurile cu subarboret din zona colinară, piemontană și de munte. Urcă până la altitudinea de 1000 m.

Microtus arvalis – șoarece de câmp

Este cel mai răspândit rozător din Țara Făgărașului. Trăiește mai mult prin terenurile cultivate din lunca Oltului până la munte.

Microtus nivalis – șoarece de zăpadă

Este prezent în Țara Făgărașului din zona colinară, piemontană până la munte, unde poate urca chiar la altitudinea de 2000 m. Preferă locurile însorite din munți, grohotișuri, stâncării sau pajiști alpine.

Arvicola terrestris – șobolan de apă

Este răspândit în toată Țara Făgărașului, din lunca Oltului până la munte, urcând până la altitudinea de 1500 m. Preferă pășunile, pajiștile, livezile și grădinile cu sol umed.

V. Ordinul ARTIODACTYLA

1. Familia SUIDAE

Sus scrofa – mistreț

Se întâlnește în Țara Făgărașului în zona pădurilor de foioase din Podișul Hârtibaciului, în zona piemontană și de munte. Vara coboară și în terenurile agricole de la poalele muntelui pentru hrană. Efectivele sale sunt mari în Podișul Hârtibaciului și mai reduse la munte.

2. Familia CERVIDAE

Cervus elaphus – cerb european

Este prezent în Țara Făgărașului, în zona montană și în pădurile din Podișul